

Andsøgn millum endamál og játtan

HJALTI Í JÁKUPSSTOVU
STJÓRI

Fiskirannsóknarstovan er granskingarstovnur, ið hevur til endamáls at gera kanningar av livandi tilfeinginum og tess umhvørvi í føroyskum sjógvi og á teimum havleiðum, har føroyska fiskivinnan hevur áhugamál. At menna fiskiskap og reiðskap, at kunna landsins myndugleikar, fiskivinnu og almenning um granskingarúrslit og at ráðgeva um burðardyggja gagnnýtslu av livandi tilfeinginum í sjónum og tess umhvørvi.

At rækka hesum endamáli krevjast áhaldandi og afturvendandi kanningar á landi, sjógvi og við fiskirannsóknarskipi. Stovnurin hevur fram til 2004 verið førur fyri at gjørt hetta arbeiði nøktandi við føstu játtanini, tá talan er um høvuðsfiskasløgini. Við peningi til verkætlanir gjøgnum játtanina til fiskivinnuroyndir hevur verið gjørligt at kanna serligar fiskiskapir, so sum rækjufiskiskapin á Flemish Cap, veiðuna eftir havtasku, svartkalva og laksu undir Føroyum og annað.

Versnandi fíggarútlit hava fingið Landsstýrið at tátta í fíggarliga, og hetta hevur gingið harðliga út yvir Fiskirannsóknarstovuna. Í 2004 vórðu 4 fólk søgd úr starvi av hesi orsök, samstundis sum ongin varð settur fyri fólk, sum fór frá fyri aldur. Orkan hjá Fiskirannsóknarstovuni at rækka sínum endamáli er minkað samsvarandi.

Framkomni brúkarin setur í dag vaksandi krøv til, at fiskurin, hann keypir, er veiddur burðardygt, og at

hetta verður skjálprógvað av óheftum stovnum, sum t.d. ICES. Hetta krevur, at fiskastovnar og fiskiskapur verða kannað av fiskirannsóknarstovnum. Við verandi orku hevur Fiskirannsóknarstovan bert móguleika fyri at gera kanningar av toski, hýsu og upsa undir Føroyum, og luttaka í kanningum av sild, svartkjafti og makreli. Roynt verður at fylgja við fiskiskapinum og lívfrøðini hjá hinum fiskastovnunum, so sum longu, brosmu, blálongu, kongafiski, havtasku, svartkalva, tungu og reyðsprøku. Men tilfar, sum kann nýtast til at skjálprógva, um fiskiskapurin er burðardyggur ella ikki, er eingin orka til.

Fiskirannsóknarstovan hevur í fleiri ár lagt dent á at kanna umhvørvið (hita, salt og streym) og lívfrøðiliga framleiðsluna í sjónum, og hvussu hesi viðurskifti ávirka fiskastovnar. Úrslitini vísa neyvt samband millum hesi viðurskifti, og at alneyðugt er framhaldandi at fylgja við á hesum øki fyri at skilja, hvussu hart vit kunnu troyta fiskastovnar. Fiskirannsóknarstovan hevur eisini í fleiri ár kannað, hvat toskur, hýsa og upsi eta fyri at finna útav, hvør ið týðningarmesta føðin er, og hvussu stovnarir ávirka hvør annan. Úrslitini higartil vísa, at nebbasild og hvítingsbróðir hava sera stóran týðning, og at ávís sløg av botndjórum eisini hava sera stóran týðning. Fyri at gera ein myndil yvir sambandið, er neyðugt at kanna lívfrøðina hjá hesum fiska- og djórasløgum.

Burðardyggur fiskiskapur

Løgtingslógin um vinnuligan fiskiskap sigur í grein 2:

“§ 2. Livandi tilfeingið á føroysku landleiðunum og tey rættindi, føroyska heimastýrið við samráðingum hevur rokkið ella eftir altjóða rætti eigur uttan fyri føroysku landleiðimar, eru ogn føroya fólks. Dentur verður lagdur á, í umsitingini av hesi lóg, at varðveita tilfeingið og at troyta og gagnnýta hetta burðardygt á skilabesta hátt, lívfrøðiliga og búskaparliga, við virðing fyri sambandinum millum ymisku dýra- og plantustovnarnar í havinum og meingi teirra, til tess at tryggja besta samfelagsbúskaparliga ikastið frá fiskivinnuni, støðugar arbeiðs- og inntøkumøguleikar og møguleikar fyri vinnuligum virksemi um alt landið”.

Fiskirannsóknarstovan heldur ikki, at landsins myndugleikar fylgja lógini, hvat viðvíkur at gagnnýta tilfeingið burðardygt lívfrøðiliga. Stovnurin hevur í fleiri ár víst á, at royndin yvirhøvur er ov stór, serliga eftir toski, og hevur ferð eftir ferð mælt til munandi niðurskurð. Løgtingið hevur ikki tikið hesi tilmæli til eftirtektar, annað enn við kosmetiskum tillagingum, sum ongan mun gera.

Lágu fiskaprísirnir seinnu árinu hava gjørt, at á Landgrunninum hevur mesta royndin verið eftir toski. Hetta, saman við vánaligari tilgongd av smáfiski, hevur gjørt, at so lítið er til av toski nú, at bara fyrst í nítiárunum var støðan verri. Sjálvst um nakað av ungum fiski skuldi komið til í 2005, so verður so lítið til av gýtingarførum fiski sum ongantíð fyrr. Hetta er til stóran vanda fyri stovnin, og kann í ringasta føri gera, at hann ikki er førur fyri at endurnýggja seg.

Royndin eftir toski, sum hon er í løtuni, er bart út ikki burðardygg.

Eitt høgt veiðutrýst ger, at fiskur bert hevur lítlan møguleika at gerast gamal, og veiðan verður tí ov nógv tengd at støddini á einstøku árgangunum. Hetta ger at tað verður mest smáur fiskur í veiðuni og at veiðan skiftir ov nógv frá einum ári til annað. Tað fara altíð at vera sveiggj í veiðunøgðini frá einum ári til annað, men royndin, sum hon er nú, ger bara sveiggini størri. Rokfiskiskapur nøkur ár og so púra svart onnur ár. Vinnan á landi hevur sera ringt við at laga seg til hetta. Skal hon kunna taka ímóti tey bestu árinu, er kapasiteturin alt ov stórus tey vánaligu árinu. Hesin máttin at reka fiskiskap elvir ikki til búskaparliga burðardygd. Ei heldur er hann við til at skapa støðugar arbeiðs- og inntøkumøguleikar um alt landið.

Hjalti í Jákupsstovu